Halmstad fick stadsprivilegier 1307 i maj den 31:e

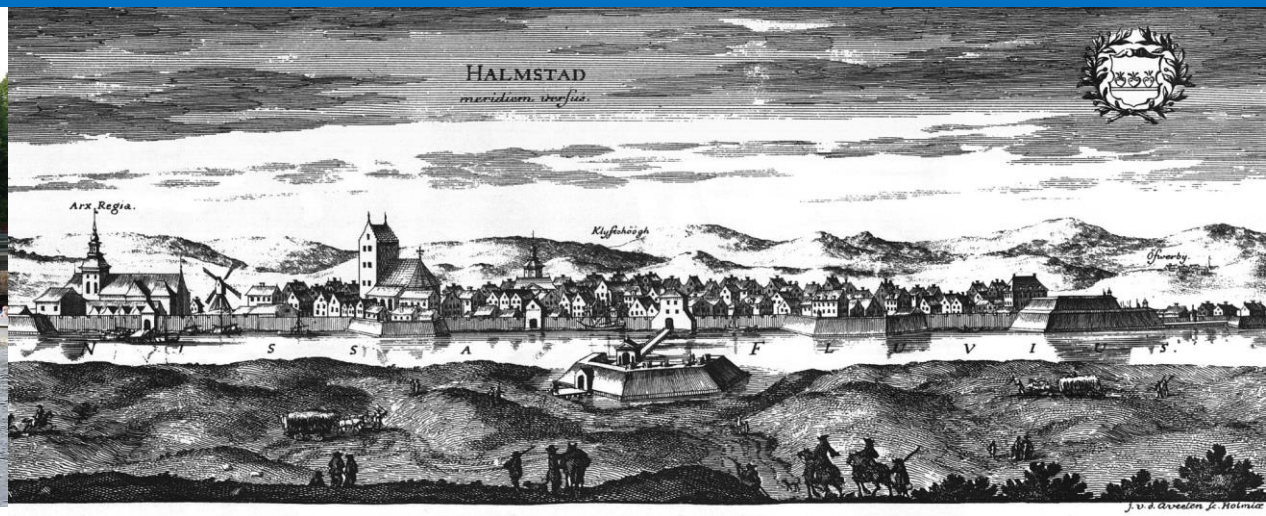

Halmstad låg ursprungligen på den plats där Övraby kyrkoruin nu ligger. Från de fynd som gjorts verkar området ha bebyggts under 1000- och 1100-talet. I samband med utgrävningar i Örjans vall-området gjordes fynd av en medeltida borg samt mynt, keramik med mera. Det är därför möjligt att det fanns en tillfällig handelsplats där, medan den bofasta bebyggelsen låg vid Övraby. Det finns även en del praktiska skäl som talar för det, då Övraby ligger ovanför den sista av Nissans forsar och därmed inte var möjlig att nå direkt vattenvägen. Samtidigt var de hygieniska förhållandena bättre där då marken var betydligt torrare, vilket gjorde platsen lämplig som boplats.
Namnet Halmstad finns tidigast nämnt i Valdemar Sejrs jordebok från 1231 som Halmstæde, då som beteckning på ett härad och en kungsgård (mansio Halmstath). I dokument om Ettarpsmötet 1257 nämns också provincia Halmstathe, Halmstads härad. Det äldsta kända privilegiebrevet är från år 1307 och utfärdades av hertig Kristoffer, kung Erik Menveds bror och senare Kristofer II av Danmark.

Halmstad fick stadsprivilegier 1307 i maj den 31:e

På 1200-talet etablerade sig således Dominikanorden i staden, då deras konvent Sankta Katarina byggdes. Dominikanerbrodern Petrus de Dacia besökte klostret 1270–1271 och skrev där ett av sina brev till Kristina av Stommeln. På 1400-talet byggdes Sankt Nikolai kyrka, vilken idag är stadens enda kvarvarande byggnad från medeltiden. I slutet av 1400-talet etablerade sig även franciskanerorden i staden, då konventet Sankta Anna byggdes på den plats där Lilla Torg nu ligger. De två konventen övergavs på 1530-talet till följd av reformationen. En del av det gamla franciskanerkonventet stod kvar in på 1700-talet och användes bland annat som hospital och tyghus.

Under Kalmarunionens dagar hölls flera gånger viktiga förhandlingar i Halmstad och enligt bestämmelser skulle här unionskungen väljas. Engelbrekts trupper plundrade staden under 1430-talet. I samband med Grevefejden belägrades och intogs Halmstad 1534 av svenskarna. Staden kom även att belägras i början av Nordiska sjuårskriget, 1563, utan framgång. Samtidigt brändes Övraby kyrka ner och byggdes aldrig upp igen.

Mellan 1598 och 1605 lät Kristian IV uppföra nya befästningar kring Halmstad under ledning av Hans van Stenwinkel och efter dennes död Willum Cornelissen. Runt staden uppfördes en mur av sten täckt med jord, förutom strandmuren längs Nissan som gjordes i tegel. Samtidigt grävdes vallgravarna ut. Fyra stadsportar fanns i befästningen, en i vardera väderstreck. Längs muren byggdes sex bastioner samt två så kallade katter, uppställningsplatser för långskjutande artilleri. Namnet på den ena, Norre Katt, finns bevarat i Norre Katts park.

Halmstad fick stadsprivilegier 1307 i maj den 31:e

Ett möte mellan Kristian IV och Gustav II Adolf hölls 1619 på det nyligen färdigställda Halmstads slott. Senare samma år, den 28 augusti, utbröt en brand som förstörde större delen av staden. Utöver slottet och kyrkan klarade sig endast ett fåtal stenbyggnader. Inför återuppbyggnaden upprättades en ny stadsplan, framtagen av fortifikationsingenjören Abraham de la Haye, vilken präglar centrala Halmstad än idag. Planen innebar bland annat ett regelbundet gatunät och att torget gjordes större. Återuppbyggnaden gav tillfälle att anpassa staden efter de nya befästningarna och vid gatornas dragning togs hänsyn till militära krav på snabba transporter mellan portar och bastioner.

Försvenskning

Som en följd av freden i Brömsebro blev 1645 Halmstad, tillsammans med övriga Halland, svenskt på 30 år. I och med freden i Roskilde 1658 blev Halland definitivt svenskt. Den 17 augusti 1676, under skånska kriget, stod slaget vid Halmstad (även känt som slaget vid Fyllebro) mellan svenska och danska trupper. Slaget innebar en seger för svenskarna under Karl XI. År 1678 hölls riksdag i Halmstad. Riksdagen beslutade 1734 att stadens befästningar skulle rivas. Några rester av befästningarna har bevarats, bland annat en av de fyra stadsportarna, Norre Port. Under en period användes de gamla befästningsvallarna till tobaksodling.

Halmstad fick stadsprivilegier 1307 i maj den 31:e

Industrialiseringen

Stadens första större industri, Wallbergs Fabriks AB anlades 1823. Bryggeriet Appeltofftska (numera Krönleins) grundades 1836 och Östra Bryggeriet 1846. AB Malcus Holmquist, även kallat Malcus, bildades 1902. Nordiskafilt Ab startade 1904 och Halmstads Järnverk 1916. Lundgrens gjuteri startade 1917 och Waco 1918.

En stor ombyggnad av Halmstads hamn genomfördes 1837–1840. Förbättringen fick stor betydelse för stadens kommunikationer, inte minst då landtransporterna var dåligt utvecklade. Halländska ångfartygsbolaget bildades i Halmstad 1850 och inledde trafik mellan Göteborg och Köpenhamn, vilket snart utökades med flera förbindelser. Den första järnvägslinjen, Halmstad–Värnamo, öppnades 1877. Med linjen Halmstad–Nässjö kopplades Halmstad 1882 till stambanan, den följdes i snabb takt av Helsingborg–Halmstad 1885, Halmstad–Varberg 1886 och Halmstad–Bolmens Järnväg (HBJ) 1889 vilken i samhället Bolmen anslöt till Vislanda–Bolmens Järnväg (ViBJ).

Halmstad industrialiserades fort vid slutet av 1800-talet. Staden växte från 12 000 till 15 000 invånare under 1890-talet. Varje år flyttade 1 000 personer till Halmstad och 800–900 flyttade bort. Inom vissa samhällsklasser innebar omsättningen att majoriteten byttes ut under decenniet. Av 20-åringarna var mindre än 1/3 av flickorna och 2/5 av pojkarna födda i staden

Halmstads första fackförening bildades 1885 av skrädderiarbetare och följdes snabbt av flera.[15] Den första Första maj-demonstrationen hölls den 2 maj 1897, då den 1 maj var en arbetsdag.

I början av 1900-talet fick Halmstad återigen fasta militära förband efter att sådana saknats sedan befästningen rivits 1737. Efter riksdagsbeslut 1901 ombildades Västgötadals regemente till Hallands regemente, med placering i Halmstad. 1907 flyttade regementet in i nybyggda kaserner på Galgberget. Idrottsföreningarna IS Halmia och Halmstads BK bildades 1907 respektive 1914. Örjans vall stod färdig 1922. En arbetskonflikt mellan hamnarbetare och arbetsgivare 1931 utvecklades till de så kallade Brädgårdskravallerna.

Slottsbron invigdes 1956

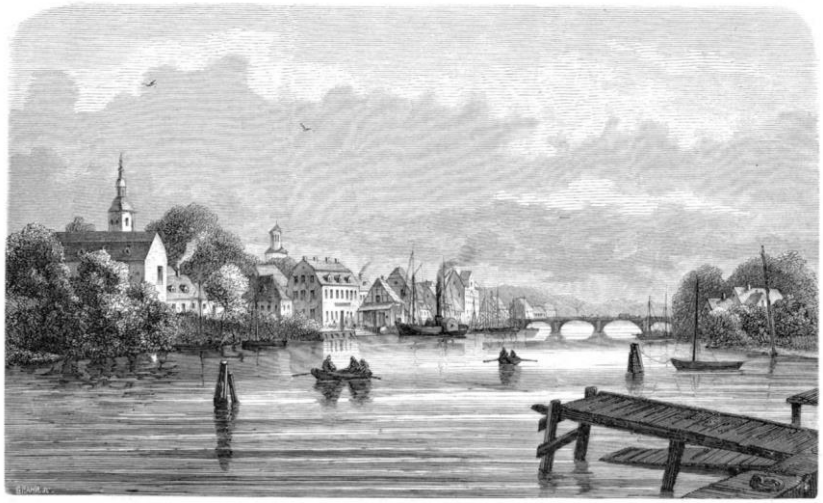

Karta över Halmstad från 1790-talet

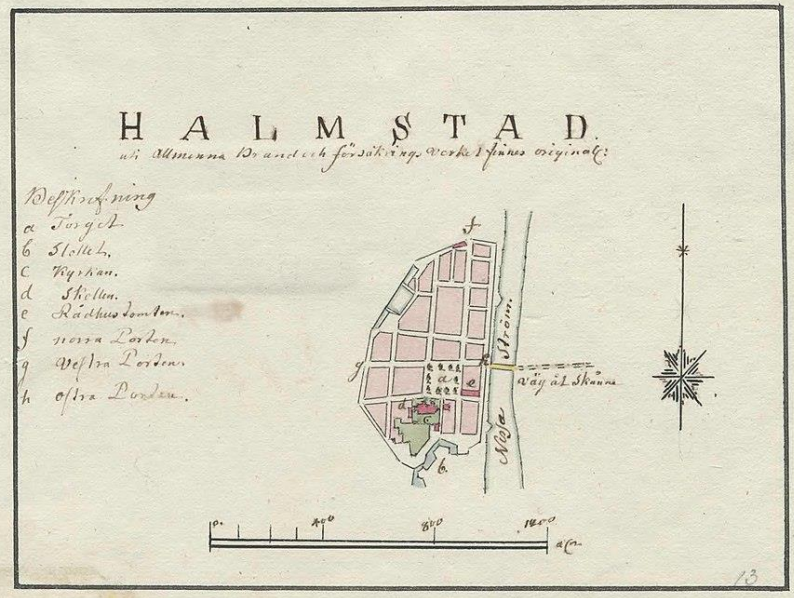

Militärstaden

Halmstad har långa traditioner som militärstad. Fram till 2000 fanns här infanteriregementet Hallands regemente (I 16) och Hallandsbrigaden (IB 16) vid sidan av luftvärnsregementet Luftvärnsregementet (Lv 6) som tidigare flyttats från Göteborg. Lv 6 är i dag Sveriges enda kvarvarande luftvärnsregemente. På Lv 6 finns ett museum över stadens militära liv och regementets utveckling fram tills i dag. Utöver luftvärnsregementet finns även Militärhögskolan Halmstad (MHS H), Försvarsmaktens tekniska skola (FMTS) samt Hallandsgruppen (HAG) alla enheterna tillsammans benämns Halmstads garnison.

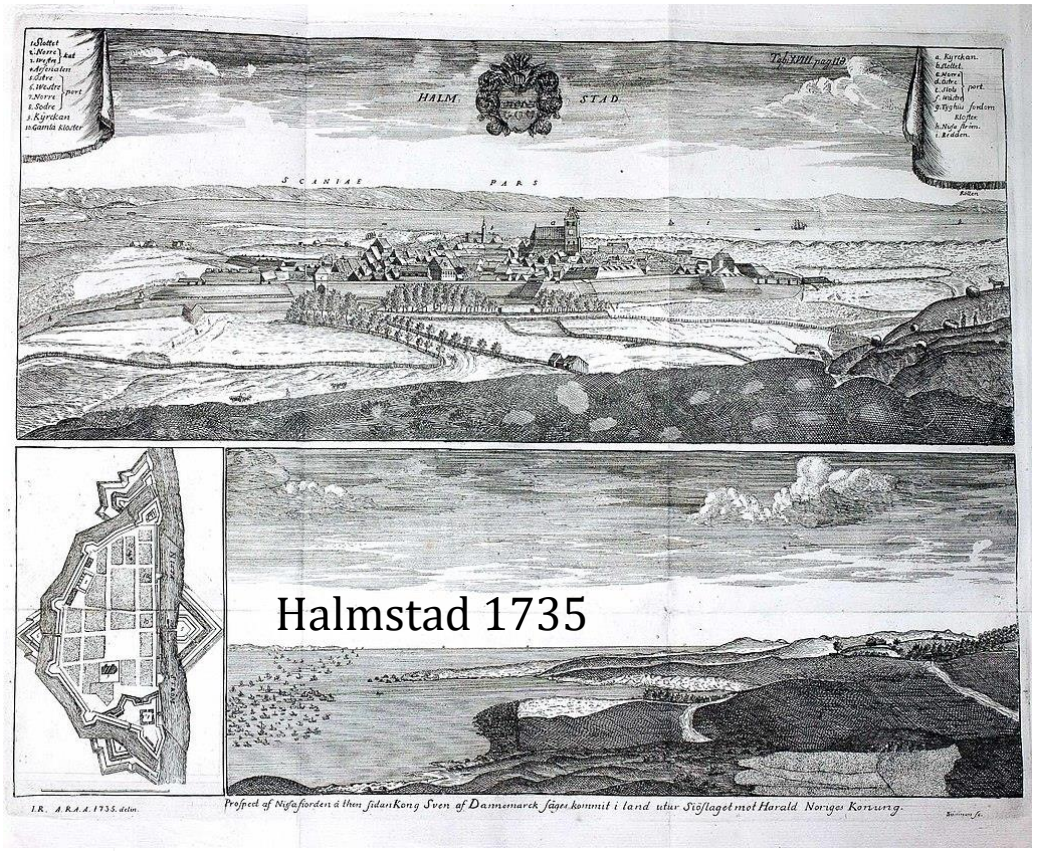

Norreport

I förgrunden står ett stenmonument. Byggnaden ligger ensam uppe på en höjd. För etableringen av Hallands regemente, ett infanteriförband i Halmstad, uppfördes ett kasernetablissement 1906. Invigningen skedde 1907. Byggnaden i bakgrunden, till höger i bild, ser ut att fortfarande vara under uppbyggnad, så bilden är troligen tagen något av dessa första år.

AB Nordiska Filtfabriken i Halmstad vid Nissans östra strand. Nordiskafilt AB startades 1904 som ett familjeföretag under namnet Nordiska Maskinfilt AB av Robert Kanth och Gustaf Adolf von Reis den yngre (handelsresande vid Wallbergs Fabriks AB). Sommaren 1905 invigdes fabriken vid Gamletullsområdet i Halmstad och pappersindustrin var kunder.

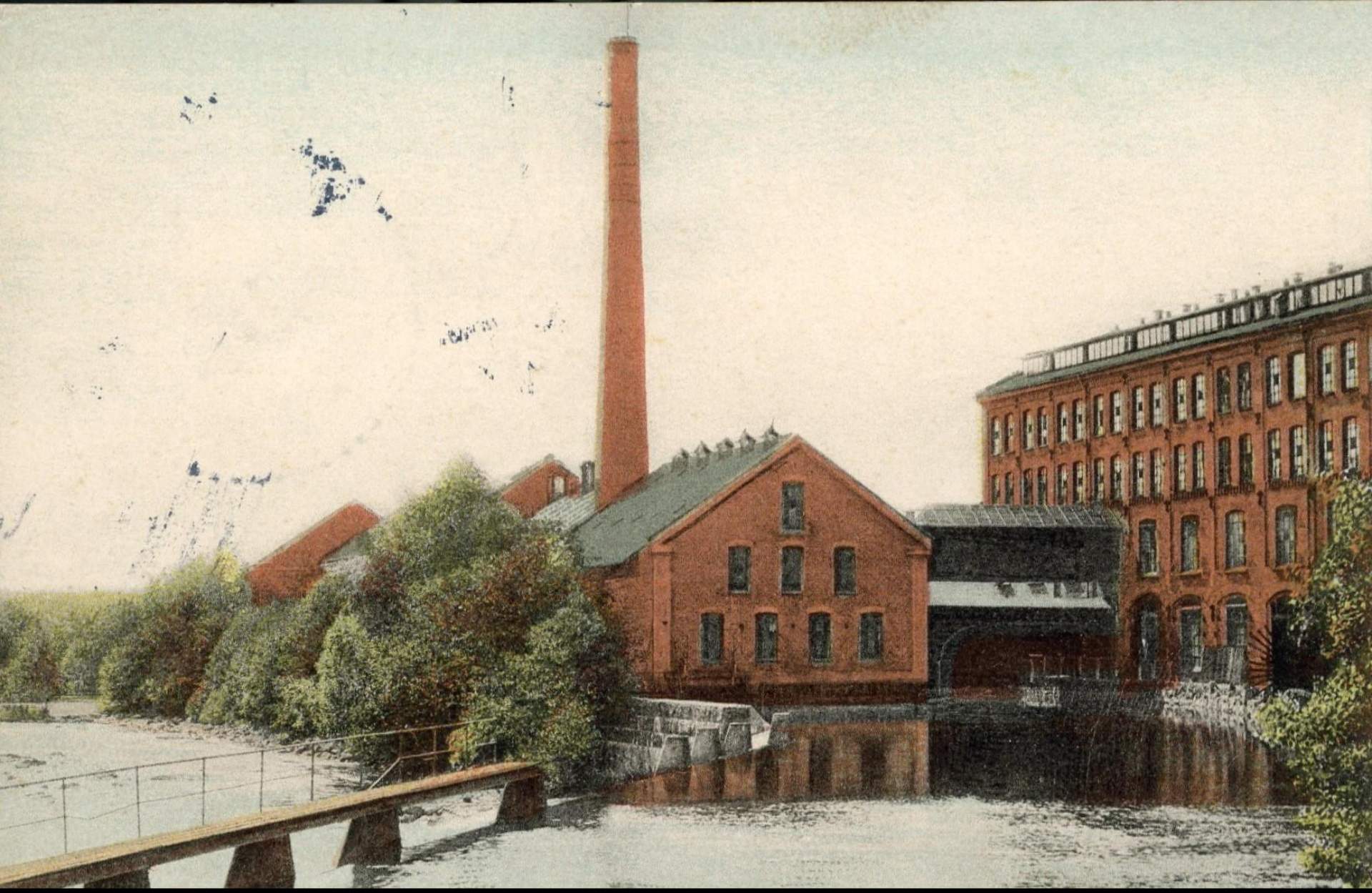

Bilden visar Slottsmöllans fabriksanläggning vid Nissan. Vid vattenfallen i Nissan nedanför Övraby anlades redan på 1600-talet en kvarn. Sedan den använts till att producera mjöl för Halmstads slotts behov uppstod namnet Slottsmöllan. Foto 1903

År 1848 köpte Isak Reinhold Wallberg kvarnen och ett större område däromkring och familjens färgeri och tillverkning av arméklädер flyttade dit. De startade även ett tegelbruk, först för att bygga sina egna lokaler, men även för att leverera tegel till nybyggnationen i Halmstad. Fallet i Nissan användes som kraftkälla både direkt och för att generera elkraft för fabrikens maskiner. Wallbergs industri expanderade ytterligare med

Marknadsdag med flera träbodar på torget, där de uppslagna luckorna bildar tak över kunderna. Till vänster står boden för Halmstads Ångkorvfabrik, som vid tiden för fotografiet påbörjat sin expansion.

Ägaren Fredrik Johansson lät uppföra en gårdsbyggnad med nya fabrikslokaler (de gamla var för små) och bostad på Brogatan 41 i staden, som stod klart 1907. Affärerna gick mycket bra och flera butiker med Ångkorven öppnades över åren. 1934 lämnade man torghandeln och flyttade in i Saluhallen istället.

I början av 1960-talet övertog bröderna Gustaf och Åke Bengtsson fabriken och affären vid Brogatan, då namnet ändrades till Halmstads Charkuterifabrik (HCF). Verksamheten fortsatte fram till slutet av 70-talet, då den lades ner.

Stora Torg är ett torg i Halmstad. Torget har sitt ursprung i stadens handelsplats under medeltiden.
Vid torget ligger Sankt Nikolai kyrka från 1300-talet, som efter branden 1619 är stadens enda bevarade medeltidsbyggnad.
I korsvirkeshuset från 1700-talet inrättades 1784 staden hospital. Sjukhuset fanns där till, varefter det köptes 1836 av Anders Julius Appeltofft (1800–1851), Denne grundade samma år Appeltofftska bryggeriet och hade kontor och öllager i byggnaden och inrättade där en utskänkning. Numera finns där Wärdshuset Tre Hjärtan, vars namn kommer från stadens vapen med tre krönta hjärtan, som är känt sedan 1603.
Bryggeriets tillverkning skedde i en intilliggande fastighet vid Hospitalsgatan.

Halmstad. Slottsmöllan.

Halmstad. Kasern.

Halmstad. Norreport.